

Høring av verneplan for skog

Forslag til opprettelse av Verpelva naturreservat i Tønsberg kommune

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Verpelva med strutseving og gråorskog

Foto: Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Desember 2020

Innhold

side

1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Hjemmelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang.....	4
5. Verneplanens omfang.....	6
6. Faktaark	6
7. Forslag til verneforskrift	9
Vedlegg: Vernekart	

1. Bakgrunn

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark sender på høring forslag om opprettelse av Verpelva naturreservat i Tønsberg kommune.

Bakgrunnen for verneforslaget er tilbud fra tre grunneiere om frivillig vern av skog. Området er kartlagt for naturverdier som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven. Jf. kapittel 6. med nærmere beskrivelse av området.

Forhandlinger om erstatningsoppgjør og avtale om pris på det tilbudte området vil gjennomføres parallelt med høringa.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne fylkesmennene tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven er det gitt hjemmel for oppretting av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat, som er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli brukt for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om opprettelse av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfoldloven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*

d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller

e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang

MELDINGSFASEN

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 2.11.2020. Det kom inn følgende merknader:

BaneNor (brev av 6.11.2020) uttaler følgende:

”De aktuelle områdene kommer ikke i konflikt med jernbanens interesser. Vi har ingen merknader til planarbeidet”.

Språkrådet (brev av 6.11.2020) uttaler følgende angående navnet Verpelva:

”Ingen merknader. Namnet er dekkende for området, og Verpelva er einaste godkjente skrivemåte for naturnamnet i Sentralt stadnamnregister (SSR)”.

Landbruksdirektoratet (brev av 9.11.2020) uttaler følgende:

”Som høringsinstans for forslag til opprettelse av nye naturreservat, ønsker vi å gi noen generelle innspill til verneprosessen.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig fremkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, ber vi om at det begrunnes i høringsdokumentene. Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

o Skogsbilvei som er nødvedig for skogbruk på bakenforliggende arealer

o Traktorvei i forbindelse med jordbruk

o Støl/seterområde

o Beite

o Reindrift

Utforming av forskrift

Dersom det går veier/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Fylkesmannen vurdere om det kan gis bestemmelser om merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av området. Dersom slike tiltak ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange området som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Dersom det åpnes for beiting i området bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring /vedlikehold av gjerder og sanketrøer.

For alle tiltakene over må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Vi forutsetter at Fylkesmannens landbruks- og reindriftsansvarlig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.”

Larvik og Omegns Turistforening (e-post av 1.12.2020) uttaler følgende:

”Vi viser til denne meldingen om oppstart – frivillig vern av skog. Vi synes dette er positivt og ønsker Fylkesmannen lykke til i det videre arbeidet”.

Norges vassdrags- og energidirektorat (brev av 2.12.2020) uttaler følgende:

”NVE har sett gjennom meldingen for de foreslåtte verneområdene med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. Det er ingen konflikter knyttet til vern av områdene Verpelva, Bjerke og Barlindknuten”.

Direktoratet for mineralforvaltning (brev av 10.12.2020) har ingen merknader til området Verpelva.

FYLKESMANNENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjelder uttalelsen fra Landbruksdirektoratet, så vil vi bemerke at området som foreslås vernet ikke har støl/seterområder, men et mindre område er gjerda inn til beite for frilandsgris på gbnr. 462/1. Det er i forskriften åpna opp for beiting og oppsetting og vedlikehold av gjerder, transport av dyr og utsetting av saltstein jf. § (4 c § 6b, 7c og d). Pågående aktivitet med gris innenfor tilbudte areal anses uproblematisk, men dersom det på sikt er ønskelig med store utvidelser av grisebeite med stort beitetrykk i skogen, må det skje i dialog med forvaltningsmyndigheten i forhold til bevaring av naturverdiene.

Øvrige uttalelser tas til etterretning.

VIDERE SAKSBEHANDLING

Verneforslaget med områdebeskrivelser, kart over verneområdet og forslag til verneforskrift sendes nå på en felles sentral og lokal høring med frist **25.2.2021**. Formålet med høringa er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av den planlagte fredningen.

Etter høring vil Fylkesmannen oppsummere høringa, kommentere eventuelle uttalelser og utarbeide en tilrådning om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vil deretter lage innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om fredning blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Areal i daa anslag	Verneverdi
Verpelva naturreservat	334/2,3, 462/1, 462/2	Tønsberg	ca. 445	Nasjonalt viktig

6. Faktaark

LOKALITET:	Verpelva naturreservat
KOMMUNE:	Tønsberg
FYLKE:	Vestfold og Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	445 daa
HØYDE OVER HAVET:	ca. 30-95 m o.h.
BERØRTE EIENDOMMER:	Gnr./bnr. 334/2,3, 462/1, 462/2

OMRÅDEBESKRIVELSE

Området ligger ca. 30-95 m o.h. ca. 3,5 km nordøst for Revetal sentrum i Tønsberg kommune. Berggrunnen er ifølge berggrunnskartet rombeporfyrt med løsmasser av hav- og fjordavsetning, samt strandavsetning. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone.

Det tilbudte området er tidligere kartlagt ved naturfaglig registrering, naturtypekartlegging og miljøregistrering i skog, jf. Naturbase. Området er en del av et større område (1484 dekar) som nylig ble naturfaglig registrert (2019) i forbindelse med kartlegging av fuktskog i Vestfold og Telemark (NINA Rapport 1840). Området samlet ble gitt verdi 6 dvs. nasjonalt verdifullt og svært viktig, og er blant de mest interessante almeskogsmiljøene i landet.

Hele området ligger i en grunn, nord – sørgående elvedal, med svake ravinedaler langs begge sider av elva. Mellom Grøstad og Lofstad er det et større parti som er nokså flatt med innslag av småkoller, søkk og kildebekker.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVIRKNING

I følge rapporten betegnes det meste av skogen som eldre og gammel skog, men det er noe variasjon i eldre og nyere påvirkning. Høyproduktiv lavlandsskog i til dels fuktige miljøer betyr raskere omløp og at trærne raskere når biologisk høy alder (80-120 år). Edelløvskogen på frisk mark med tjukkere jordsmonn har ofte større andel grove trær, med spredte læger av middels dimensjoner, men de grove lægrene er sjeldne. I bøkeskogene finnes en del middels og sterkt nedbrutte granlæger, trolig som følge av omfattende tørke på 1970- tallet. Ellers er det spredte granlæter i ulike nedbrytningsfaser og dimensjoner.

VERNEINTERESSER

I dette avsnittet er blant annet såkalte «rødlista» arter omtalt. Det er arter som er sjeldne og som er gitt ulik status etter hvor stor fare det er for utrydding. Status er henta fra Rødlista 2015 fra Artsdatabanken. RE = regionalt utdødd, EN = Direkte truet, VU = sårbar, NT = nær truet, der «sårbar» er mer sjelden enn «nær truet».

Innenfor tilbudte skogareal er det registrert mange rødlistearter og flere funn over mange år. Alm (VU), ask (VU), fagervoksskinn (EN), almeskinn (VU), almebroddsopp (VU), almekullsopp (NT), kastanjestilkjuka (VU), skrukkeøre (NT), bølgejuka (NT), gul snyltekjuka (VU), klosterlav (NT), svøpfellmose (VU), kjempebillebark (NT), ferskepote (EN – trolig innenfor området), knollstilkjuka (NT), eikegreinkjuka (NT), eikedynekjuka (VU), fagerkjuka (NT), klengekjuka (VU), rosakjotttriske (VU), bleikdoggnål (NT), bleik kraterlav (VU), svartsonekjuka (NT), svøpfellmose (VU). Hønsenhauk (NT) og vepsevåk (NT) er registrert i eller nær lokaliteten.

Det er kartlagt naturtypen *Rik edellauvskog* med utforming *Gråor- almeskog* av svært viktig verdi (A-verdi) på 115 dekar. Av rødlista naturtyper inngår *Frisk rik edellauvskog* (NT) og *Kildeedelløvsog* (VU). Det er kartlagt naturtypen *Gammel edellauvskog* med utforming *Gammel bøkeskog* av svært viktig verdi (A- verdi) på 163 dekar. Det er kartlagt naturtypen *Rik sumpskog*, *kildeskog* og *strandskog* av svært viktig verdi (A – verdi) på 20,5 dekar.

Verpelva dekker inn flere skogvernangler (Framstad et al. 2017). Hele arealet bidrar til den generelle mangelen hva gjelder lavlandsskog og høyere boniteter. Området oppnår høy grad av mangeloppyllelse for naturtypene bøkeskog, rik edelløvsog, rik sumpskog og kilde og strandskog («mangelnaturtyper» i Vestfold). Den totale mangeloppyllelsen vurderes som høy.

Frodig vegetasjon langs Verpelva.

Foto: Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

FORMÅL

Formålet med naturreservatet er å bevare deler av en nasjonalt viktig ravinedal med rik edelløvskog, rik sumpskog, kildeskog og strandskog, samt gammel granskog i lavlandet, med de naturlige forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter og naturtyper.

ANDRE INTERESSER

Ikke kjent.

TEKNISKE INNGREP

Ingen kjente.

PLANSTATUS

Arealet er avsatt til LNF-område i kommuneplanens arealdel.

MERKNADER

Ingen.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Navn	Total-areal	Produktivt areal i daa				Annet areal i daa		Tilvekst	Volum
		anslag				anslag			
	daa	H	M	L	Sum	Myr	Annet	m ³ /daa	m ³
Verpelva naturreservat	445	440	5	0		0	0	ca. 581	ca. 18748

(Data er levert av Viken Skog)

LITTERATUR

Naturfaglige registreringer av fuktskog i Telemark og Vestfold 2019 NINA rapport 1840, Naturbase (www.naturbase.no) og Artsdatabanken (www.artsdatabanken.no).

7. Forslag til verneforskrift

KOMMENTARER TIL ENKELTE AV BESTEMMELSENE

Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

Definisjon på større arrangement er om lag 30 deltakere. Er det flere deltakere må det søkes om dispensasjon, og da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7 pkt. a.

Vedlikehold av eksisterende stier og veier

Jf. § 4 g. Vedlikehold som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stier og veier kan gjøres uten søknad. Vindfall som måtte bli liggende over stier kan kappes og legges til side, normalt vil dette bli gjort av grunneier eller oppsyn.

Motorferdsel

Motorferdsel er forbudt etter § 5 a. Det er noen generelle unntak i § 6 og det kan gis dispensasjon etter søknad etter bestemmelsene i § 7. Tillatelser kan gis for flere år, vanligvis opp til fem år. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte.

Bruk av sykkel, hest og ridning

Friluftsløven åpner for sykling, ridning og annen bruk av hest på veier og stier i utmark. I høringsforslaget vil vi følge friluftsløvens bestemmelser. Jf. bestemmelsen i § 5 b.

Forslag til forskrift om vern av Verpelva naturreservat i Tønsberg kommune i Vestfold og Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon ... med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima – og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare deler av en nasjonalt viktig ravinedal med rik edelløvskog, rik sumpskog, kildeskog og strandskog, samt gammel granskog i lavlandet, med de naturlige forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter og naturtyper.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr/bnr:
334/2, 334/3, 462/1, 462/2, i Tønsberg kommune.

Naturreservatet dekker et areal på ca. 445 dekar.

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:5000 datert Klima- og miljødepartementet...

De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Tønsberg kommune, hos Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Beiting.
- d) Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt.
- e) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- g) Vedlikehold av eksisterende stier og traktorveier, samt andre anlegg og innretninger derav gjerder, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- h) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende stier og traktorveier, er bruk av sykkel, hest og ridning forbudt.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- b) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av naturreservatet til aktiviteter nevnt i § 3 d.
- b) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- c) Oppsetting av gjerder for beiting.
- d) Utsetting av saltsteiner.
- e) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- f) Hogst av etablerte plantefelt.
- g) Merking av eksisterende stier og veier.
- h) Nødvendig beskæring eller hogst av trær eller annen vegetasjon som skygger for innmark, eller hindrer maskinbruk for jordbruksdrift.
- i) Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak nevnt i § 4 g og f, § 7 c, d, e, f, og h.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den naturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg: Vernekart